

tingsmedlemmer som medlemmer af grundlovskommissionen. Disse andre kan tilknyttes som eksperter.

SF har med disse bemærkninger ønsket at vise, hvorfor SF mener, at der er behov for en ny grundlov, og i hvilke retninger vi mener ændringer skal ske.

Bemærkningerne til de enkelte punkter bygger bl.a. på synspunkter, som findes i et debatoplæg, som blev offentliggjort i august 1994, udarbejdet af en arbejdsgruppe i SF. Dertil kommer, at debatten om grundloven og om forfatningsretlige spørgsmål de senere år har givet anledning til udbygning af synspunkterne.

Da en grundlovsændring kræver meget grundige overvejelser, inden et forslag udarbejdes, er der ingen, der på nuværende tidspunkt kan være afklaret med hensyn til, hvad indholdet i en ny grundlov skal være. Det gælder også SF. Men uanset at vi heller ikke selv er afklaret i alle henseender, er mange af de synspunkter, ideer og forslag, der findes i debatoplægget, medtaget for at vise, hvilke problemstillinger vi mener er relevante, og hvilke konklusioner det kunne være relevant at drage.

Det er også klart, at SF ikke har noget forventning om, at alle Folketingets partier er enige i de retninger, vi mener grundlovsændringerne skal gå, og i de synspunkter, ideer og forslag, som findes i bemærkningerne til de enkelte punkter. Men vi har med de meget udførlige bemærkninger ønsket at anskueliggøre, hvor SF mener der er problemer, og i hvilke retninger SF mener ændringerne skal føre.

Det er derfor klart, at man sagtens kan være enig i, at der bør nedsættes en grundlovskommission, som f.eks. skal behandle de problemfelter, SF lægger op til at behandle, uden på nogen måde at være enig i en række af de indholdsmæssige synspunkter, som fremgår af bemærkningerne.

Bemærkninger til de enkelte punkter

1. Menneskerettighederne

Når der tales om menneskerettigheder, kan der skelnes mellem de politiske frihedsrettigheder, f.eks. personlig frihed, ytringsfrihed, forsamlingsfrihed m.v., og de sociale rettigheder, f.eks. retten til arbejde, retten til forsørgelse, retten til undervisning m.v. Liberalister interesserer sig først og fremmest – nogle liberalister kun – for de politiske frihedsrettigheder. Socialister interesserer sig både for de politiske frihedsrettigheder og for de sociale rettigheder. Nogle, der kaldte sig socialister, var dog i praksis ikke interesseret i sikring af de politiske frihedsrettigheder.

Der kan også skelnes mellem negative menneskerettigheder og positive menneskerettigheder. De ne-

gative rettigheder giver borgeren frihed for staten, mens de positive rettigheder giver borgeren et krav på staten. Liberalister interesserer sig først og fremmest – nogle liberalister kun – for de negative menneskerettigheder. Socialister interesserer sig både for positive og negative menneskerettigheder. Nogle, der kaldte sig socialister, interesserede sig dog ikke for de negative menneskerettigheder, når de selv havde magten.

De politiske frihedsrettigheder har deres baggrund i menneskerettighederne, sådan som de bl.a. blev udformet for godt 200 år siden i den amerikanske uafhængighedserklæring fra 1776 og i menneskerettighederne fra 1789 som en del af den franske revolution. De genfindes i den danske grundlovs §§ 71, 72, 73, 74, 77, 78, 79 og 80.

Der var dog også i den franske menneskerettighedserklæring fra 1789 antydninger af, at der også er noget, der hedder sociale rettigheder.

Menneskerettighederne i grundloven er forfatningsretligt på flere punkter udbygget siden 1953-grundloven gennem dansk tilslutning til internationale konventioner.

Det gælder f.eks. FN's konvention om »borgerlige og politiske rettigheder« og den europæiske menneskerettighedskonvention. Nogle af disse udbygninger skal indføjes i forbindelse med en grundlovsrevision.

Den nuværende grundlovs § 77 er absolut, når det gælder forhåndscensur, hvilket fremgår af formuleringen: »Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde på ny indføres.«

Formuleringen af paragraffen er en sikkerhed imod forhåndscensur. Men det er tvivlsomt, om paragraffen giver nogen sikring imod, at der ved lov gennemføres begrænsninger i ytringsfriheden i form af efterfølgende kontrol og sanktioner. Både FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder og den europæiske menneskerettighedskonvention giver derimod en vis sikkerhed mod indholdsmæssige begrænsninger af ytringsfriheden.

Der er heller ikke nogen sikkerhed for med grundlovens § 77 at kunne modtage de informationer, man ønsker, idet formuleringen alene går på ytringsfrihed, ikke på informationsfrihed, f.eks. offentlighed i forvaltningen.

Til trods for at ytringsfriheden i § 77 er formuleret meget absolut, findes der i lovgivningen mange indskrænkninger i ytringsfriheden – blot der ikke er tale om forhåndscensur.